

LUPATA

Apare in fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Teleton Nr. 47—82. —

.. .. APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

Necinstea lor politică.

(*) Poporul nostru e un popor virgin, sănătos la corp și curat la suflet. Iar adversarul nostru e îmbătrânit în rele și incorigibil.

Decând așteptăm să vedem măcar o umbră de îndreptare a moravurilor presei maghiare. De când căutăm, așa zicând cu lupa, un singur gazetar ungar, care să aibă curajul a pune piciorul în prag și a zice: destul a fost cu minciunile amăgitoare, veniți să mărturisim adevărul! Dar înzădar. Sufletul lor e înrăit. Păcatul s'a prefăcut în a doua natură. Ar trebui să se renege pe ei înșiși, să-și renege firea, cultura și toată educația lor, pentru a fi alt-fel de cum se arată în tot ce scriu și în tot ce gândesc despre noi.

Ziaristul maghiar, — el, icoana credincioasă a părții intelectuale și conducătoare maghiare, — e stricat încă din obârșie. În cercul restrâns al familiei el învață disprețul pentru limbi și popoare străine. În clasele primare se introduce în primele noțiuni de minciuni istorice. Și mai târziu, în fumul cafenelelor, în vre-un club de cartofori, sau în antișambra vre unui om politic din opoziția cea mai turbată, face cunoștința întregului sistem de apucături neleale, cu cari protivnicii trebuie tratați. Iar când intră în meseria gazetărească, i-se pare lucrul cel mai firesc din lume să propage ura, să samene vrajba și să mintă, să mintă, fără încetare.

Nu mai vorbim de trecut. Ne oprim numai la două cazuri recente: alegerea lui Beiuș și crima de la Pánade. Nici o dată presa maghiară n'a dovedit mai pe față necinstea sa față de noi. Câte scornituri despre mișcarea electorală, câte calomnii despre corifeii noștri, cari se coboriseră în mijlocul poporului! Și mai ales, după alegerea lui Lucaciu, ce infame legende despre originea și activitatea din trecut a noului deputat, numai pentru a micșora personalitatea lui și însemnătatea reușitei noastre! Iar la Pánade? Ce svârcoliri meșchine, câte frământări pentru întortochiarea adevărului și câtă tăcere pentru a ascunde infamia în toată grozăvia ei!

Măcar aceste două evenimente, Beiușul și Pánade, erau cele mai prielnice momente pentru ziarele maghiare

de a-și arăta odată onestitatea politică. Triumful nostru la Beiuș a fost așa de mare și așa de evident, încât ar fi trebuit să inspire o convingere cinstită până și celui mai orb dintre adversari. Iar omorul din Pánade a fost o greșală așa de păcătoasă, încât șoviniștii cei mai nebuni ar fi trebuit să aibă un moment de luciditate și să recunoască pacostea săvârșită. Erau cele mai bune ocazii aceste, ca să aibă odată și presa lor un gest frumos și — mai știi? — să ne facă să sperăm, că măcar într'un viitor îndepărtat s'ar putea întâmpla minunea, ca necinstea, care stă la baza judecății lor, să se mai împutineze.

Dar nu. Orbi de bună-voie, răi cu dinadinsul, disprețuitori a tot ce e adevăr, ei nici acum nu s'au putut ridica peste strimtoarea orizontului lor. Prea mici pentru a recunoaște că vremurile sunt mari și grele, prea întunecați la minte decât să vadă unde o să ducă aceste necinstite arme, ei merg razna înainte. Și iată ast-fel deschizându-se tot mai largă prăpastia între cele două popoare, cu firi atât de deosebite, iată-ne tot mai mâhniți, tot mai încruntați stând față în față.

Căci să se știe, că dacă nenorocirea, care e dușmănia între noi și poporul maghiar, crește, în mare parte e de vină necinstea presei acesteia în atitudinea ei față de noi! Presa noastră românească pe care justiția o urmărește cu ochi de călău, a fost porunca leală față de stat, a propagat idei naționale fără să jignească drepturile altora și a deschis cel mai larg credit poporului maghiar. Pecând presa lor maghiară a agitat și agită, sub scutul procurorului, împotriva noastră, asmuț guvernul, jandarmii și armată, se duce opinia publică și infiltrează, picătură cu picătură, ura de rasă în sufletele cititorilor maghiari.

Consecința?

Ori ce ar veni, nouă nu ne este teamă de răspundere, căci nu e scris nicăieri că necinstea politică învinge până la sfârșit.

DI Burdia între alegătorii săi. II. Sa s'a ținut de cuvânt și s'a dus la Orșova ca „să le împărtășească cu grai viu despre situația generală politică. Eri, Marți, a sosit la Orșova, unde a fost primit „cu alai, treascuri și între sunetele marșului lui Rákoczy“ — scriu ziarele maghiare.

La orele 4 d. a. și-a început discursul de dare de seamă. Ziarele maghiare dau următorul resumat al acestui discurs:

„S'a declarat de un aderent însuflețit al guvernului și a stăruit asupra succăselor ce le-a realizat acest guvern în ciuda vremii scurte (°) de când e la cârma țării. A accentuat mai ales că-l doare văzând că acest guvern e atacat de niște elemente *cartind la nimicirea unității patriei*. Condamnă pe acei politicieni cari încearcă să treziască neunirea între maghiarime și naționalități. În urmă și-a asigurat alegătorii că va munci în toate chestiunile patriei maghiare cu abnegațiune patriotică și scopul vieții sale îl vede în realizarea intereselor îndreptățite ale alegătorilor săi“.

Seara a fost retragere cu torțe, banchet și toasturi...

II. Sa din nou a revenit la vechile sale calumnii când a afirmat că „guvernul e atacat de niște elemente cari tind la nimicirea unității patriei“. Guvernul de azi nu are decât o singură opoziție: opoziția deputaților naționaliști. Impotriva lor sunt dară îndreptate izbucnirile aceste pătimase ale II. Sale.

Numai cât deputații noștri naționali stau mult prea sus decât să-i poată ajunge calumniile unui deputat ca dl Burdia...

La luptă, la toamnă! Organul partidului social democrat „Népszava“ în numărul său de azi îi trimite guvernului o energică declarație de război.

„Domnii coaliționiști se tem de termenii hotărâți și să joacă cu anii. Nouă însă ne place situația lămurită. Le trimitem dară vorbă că *la toamnă nu vor mai avea prilejul să prădeze viamea*, căci poporul vrea să știe ce poate să aștepte dela ei. Vrea să știe dacă i-se va da, pe cale pacinică, fără să-și ia refugiul la mijloace excepționale, cea-cere, la ce are drept: sufragiul universal.

„Noi suntem pregătiți că *nu i-se va da*. Și-atunci va fi luptă! O luptă care, cu siguranță, va răpune sistemul de astăzi. Fără îndoială, lupta aceasta grea ne va impune și nouă sacrificii enorme, dar fie: noi n'avem ce pierde, noi numai câștiga putem... Nici până acum n'am stat în adormire; trebuie să ne înarmăm și să ne organizăm, însă, și mai bine. Fiecare să câștige noii tovarăși de luptă. Căci în lupta aceasta *forța* va hotărâ și nouă nu ni-e permis să pierdem lupta.“

La toamnă, tovarășia coaliționiștilor va trebui să se declare deci. Ori sufragiul universal, ori luptă pe viață și moarte.

Moștenitorul de tron și magharii. Ziarul francez „Le Figaro” scrie în numărul său din urmă, că zvonurile cumcă moștenitorul nostru de tron nu-i iubește pe maghiari, nu corespunde adevărului.

Un înalt personaj din anturajul moștenitorului de tron, a dat unui redactor dela numitul ziar francez informații cari îl prezintă în altă lumină. Arhiducele Francisc Ferdinand știe perfect ungurește și citește cu multă plăcere cărți ungurești. Acelaș informator i-a declarat, că moștenitorul de tron s'ar fi hotărât ca la urcarea sa pe tron să-și ia numele de Francisc Iosif al II-lea.

Sinodul episcopesc al Sârbilor s'a întrunit în Carloveț, la 2 Septembrie n., sub președinția episcopului Zmejanovici dela Vârșeț. Sinodul s'a ocupat înainte de toate cu procesul pentru mânăstiri ce l-a pornit mitropolia dela Sibiu. S'au luat apoi în desbatere celelalte chestiuni. Sinodul va fixa în zilele aceste și ziua pentru alegerea noului patriarh sârbesc în locul răposatului patriarh Brankovici.

Polonyi apare pe scenă. Cearta urâtă dintre partidul kossuthist și cel poporal a dat unui ziar vienez prilej să facă o destăinuire: Polonyi, fostul ministru de justiție l'a îndemnat pe Zboray să publice articolul vehement în care anunța că partidul poporal va eși din sânul coaliției. Motivele lui Polonyi ar fi fost dorința lui veche de a sparge coaliția.

Polonyi desminte acum destăinuirea aceasta. Ruptura n'a reușit, se lapadă prin urmare de fătul său. Bătrânul intrigant a făcut însă și o declarație de războiu.

„Acum sunt încă bolnav. Dacă mă voi însănătoșa, însă, voi apărea din nou pe terenul de luptă și voi ști să dau de lucru dușmanilor mei”.

Maestrul cloacei amenință!... Acțiunile tovarășiei trebuie că stau prost de tot, mai prost de cum s'ar crede...

ROMÂNIA.

Cheltueli cu potolirea răscoalelor.

La ministerul de războiu s'a terminat cu distribuirea sumelor de bani ce s'a trimis regimentelor din țară care au luat parte la revoltele țărănești, pentru a se plăti cheltu-

elile necesitate cu aceste revolte, cheltueli de hrană și plata soldei ofițerilor de rezervă și soldaților concentrați.

Suma pe care ministerul de războiu a distribuit-o regimentelor prin corpurile de armată se ridică la 2 milioane și jumătate lei.

La această sumă trebuie să se adauge alocațiunea de hrană, ce fiecare regiment a avut în bugetul său pentru soldații permanenți. Suma de 2 milioane și jumătate lei plătită de ministerul de războiu a fost primită dela ministerul de interne, deoarece la acel minister nu se găsește un fond special pentru cheltuelile extraordinare. În toamnă, când socotelile totale pentru cheltuelile făcute cu ocazia revoltelor vor fi terminate se va vota de corpurile legiuitoare un credit cu care să se acopere toate aceste cheltueli.

Pe lângă suma cheltuelilor de mai sus se adaugă și cheltuelile administrative, făcute de prefectii de județ, în scopul liniștirii răscoalelor.

Starea recoltei.

Știrile primite la ministerul de domenii arată că seceta perzistă în toată țara.

Dela începutul lunii August când au căzut ploii parțiale și insuficiente în câteva județe din țară, nicăeri nu s'a mai înregistrat căderi de apă.

Din aceasta cauză pământul e lipsit cu totul de umiditate și crăpat aproape pretutindeni, ceia ce împedecă facerea ogoarelor pentru semănăturile de toamnă.

Intervenția străină și amnistia.

Ultimul număr din „Le Courrier européen” se ocupă de amnistia acordată celor implicați în răscoalele țărănești de astă primăvară. Revista pariziană reproduce decretul amnistiei și raportul ministerului de justiție, d. Stelian, apoi examinând pe scurt situația alarmantă din țară, creată prin promisiunile nerealizate ale manifestului regal din 13 Martie și prin teama lipsei de porumb, constată că s'a vorbit de o amnistie posibilă, dar pentru la toamnă, la deschiderea Corpurilor

legiuitoare și după procesele tuturor răscu-laților.

În aceste, ce nevoe năpraznică a îndrumat grupul demagog al partidului liberal să ia hotărârea amnistiei mai înainte ca d. Sturdza să se întoarcă în țară din călătoria lui dela Norderney și dela Viena? — se întreabă revista. Și ea continuă, textual: „Desigur, nu pentru că regele sau d. Stelian nu voiau să plece în străinătate fără să semneze actul de clemență, după cum s'a pretins. De asemenea, nu pentru că a intervenit o schimbare bruscă în ideile unui guvern, care prin expulzări numeroase și sumare și prin urmăriri contra socialiștilor, înțelege să se arate tare și foarte patriot.

„Nu trebuie să excludem, credem noi, o intervenție, o presiune chiar, cel puțin un sfat care nu suferă refuz, din partea unui guvern străin, în special din partea celui din Austro-Ungaria, mișcat de formidabila mișcare din Martie trecut și de represiunile nu mai puțin excepționale care îi urmară într-o țară vecină, aliată, vasală, vorbind politicește. Deținerea absurdă, absolut nedreaptă a fiului lui Mihail Kogălniceanu și mișcarea pe care ea a provocat-o acum în urmă în opinia publică au accentuat semnificarea acestei intervenții străine care se arătase în marile organe vieneze încă din Martie și Aprilie”.

Correspondențele noastre

Acuze grave.

Caransebeș, 2 Sep.

În vestitul nostru Caransebeș, apare o foaie care ce numește „Karánsebeser Zeitung”. Această foaie în numărul său dela 1 Sept. c. se ocupă — în prim articol — cu persoana Măriei-Sale Szilardie Burdia, sub titlul „Bani ori—viața”.

După o introducere, în care îl aseamănă cu „hoții de potecă”, zice:

„Pe când Măria Sa dl Burdia Szilardie era primarul acestui oraș, s'a dus la dânsul Achim Recheșian, și i-a cerut un atestat de paupertate, pe baza căruia să-și esopereze licența de crâșmarit. Pentru a obține atestatul trebuincios, respectivul a trebuit să plătească Măriei Sale 200 cor. Cazul acesta a devenit secret public și s'a făcut arătare

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA”

În ora de matematică.

Suntem la un liceu din oraș mare. Clasă numeroasă, săli făcute pentru altă destinație, bănci vechi, păreți afumați, tablă hodrogită, catedra joasă și cu tăblii eșite.

Domnul profesor de matematică, cărunt, chel în vârful capului, cu nasul eșind prea mult din liniile feței, cu o mare barbă albă înaintează grav prin coridoarele cu scândurile tocite.

Când să pue mâna pe ivăr, se oprește o clipă, potrivește catalogul la subțioară și deschide ușa cu tărie.

În clasa cincea praful joacă în aer, atmosfera e grea și băteții... unul se scoală în picioare, doi nu. Profesorul nu vede fără ochelari și spune grav, făcând semn cu mâna.

— Stați! Ionescule, treci și fă apelul.

— Sunt toți prezenți.

— Toți? bun. Acum să vie la lecție Predeanu și Vărlănescu.

Se face mișcare, ochii tuturor se întorc către cei doi.

— Numai tu? Hai Vărlănescu?

— Eu sunt Vărlănescu, d-le; Predeanu e cellalt.

— Atunci hai, Predene, zice profesorul, după ce mai aruncă odată ochii pe catalog.

— Predeanu e absent, d-le, spune vecinul de bancă, stăpânindu-și răsul.

— Cestor, n'a fost prezent?

— A fost, d-le.

— Atunci, unde e... unde e?

— Domnule, vă rog, e sub bancă.

— A! mișelul și... eși, eși d'acolo!

În clasă se aud fâșiituri, murmure. Pe d'asupra se ridică glasuri mai tari, spunând în cantență, „dă-i o palmă, dă-i o palmă” vorba obișnuită a profesorului.

„Bine, mă prăpăditule... al cui ești tu?”

— Al lui Predeanu dela casație, d-le, răspunde Predeanu cu un aer de sfânt.

— Bine, Predene, d-le Predene, păi astfel? Frumos e pentru d-ta, băiat de oameni! Înțeleg ăla dela țară, că a lăsat opinicile la barieră și a venit în liceu, dar d-ta! Să-ți spun drept, că nu m'așteptam.

— Coane Alecule, așa-i spuneau profesorului, nu prea știam lecția.

— Să fi spus dela început, frate. Bine, iacă s'o mai explic odată.

Du-te la loc Vărlănescule. Nici tu n'ai fi știind, te cunosc eu după nas. Predene, să întreb pe tat-tău ce a făcut cu actul de care i-am vorbit eu. Să mai explicăm odată!

Uite acum pierdem lecțiile și rămânem în urmă! Conu Alecu se așeză pe catedră, întărește ochelarii pe nas și începe să explice la algebră. Se ține în minte din generație în generație, că de când e d-lui profesor, niciodată n'a scris la tablă. Spunea băeților din gură toate teoremele, iar la figuri le închipuia cu degetul în aer.

— Gândiți-vă voi, mă! Uite aici avem un plan (și ridică dreapta), un alt plan vine perpendicular pe ăsta, (și încrucișa mâna stângă), unghiul dietru și cu linia de...

Conu Alecu avea încredere mai mare în geometrie. Algebra e și mai abstractă. Băeții veneau cu figuri de carton, din bețigașe cioplite, și eșeau cu ele la lecție — îndrugau două, trei vorbe plimbând mâna pe laturile pentagonului și... hait, la loc!

Unul mai din fund a făcut odată un coteț

ministrului președinte de atunci Széll Kálmán, care a și ordonat cercetarea afacerii. Cu ocaziunea ascultării sale, Recheșian a fasonat că de fapt a solvit primarului de atunci 200 cor., dar cu toate aceste afacerea a rămas baltă încât privește pe Măria Sa, căci a știut să infunde gura acuzatului astfel, că pe Recheșian l-a pus într-o slujbă cu salariu de 1200 cor., în serviciul comunității din avere, și l'a transferat de aici la băile Herculanee.

Astfel a știut Măria Sa dl Burdia Szilardie să aplaneze această afacere, dar pe cum se vede, cele 200 cor. tot în buzunarul Măriei Sale au rămas.

N'ași fi dat atențiune acestui fapt, dar mi-se pare a fi de actualitate din două puncte de vedere, și anume:

1. Fiind-că în broșura apărută zilele acestea, și semnată de Măria Sa, se afirmă că scopul Măriei Sale pentru care luptă, și motivul care l'a îndemnat să pășească ca deputat cu program guvernamental, ar fi prosperarea poporului român din graniță și

2. Fiind-că tocmai acum, — după cum am auzit — Măria Sa și-a început turneul dării de seamă prin cercul electoral al Caransebeșului.

Aceste două împrejurări m'au îndemnat să scriu aceste șire, și să adaug de la mine următoarele:

Dacă Măria Sa d-l deputat dietal, consilier aulic și președinte al comunității de avere, Szilardie Burdea, în viața sa a fost condus tot de astfel de principii, că pe baza autorității și funcțiunei sale să câștige în modul descris mai sus avere, — atunci nu ne uimească faptul că Măria Sa începând de la căratul gunoiului cu carul și de la polițai de stradă, a putut ajunge conzilier aulic și deputat dietal, și nu ne uimească faptul că din nimica a ajuns azi la avere considerabilă.

Atrag deci atențiunea alegătorilor români din acest cerc electoral, cari vor avea nefericirea ca să asculte zilele aceste minciunile acestui om, care n'are nimic sfânt pe lume afară de interesele proprii, și care a îndrăznit să atace în cel mai ticălos mod, chiar și biserica noastră, de dragul dușmanilor, cari peirea noastră o doresc.

„Ghiocel“.

Aranjeri români la o petrecere judeo-maghiară.

Nădlac, 2 Sept.

Inima-mi bate mai veselă, în vine sângele-mi curge mai înfocat și ochii îmi lăcri-

mează de bucurie la vestea, că dr. Vasile Lucaciu, acela la al cărui nume tresare inima fiecărui român, este ales deputat al cercului Beiuș!

Trăiască mulți ani falnicul și-n veci neobositul luptător dr. Vas. Lucaciu! Inchinăciune ție brav popor român din cercul Beiușului!

Tot românul saltă de bucurie și sărbătorește aceasta învingere strălucită. Ce fac însă ungerii? Ei spumegă de mânie și-n vânele lor sângele clocotește a răzbunare, că românii din Bihor au cutezat a alege deputat român.

Răzbunarea au și început-o vestiții honvezi din Csik-Szereda în sătulețul Pánade. Acum și ungerii pot sărba cu bucurie sărbarea de sânge din Pánade.

Și când toți jelim vărsarea de sânge nevinovat a fraților noștri din Pánade, la noi în vetitul Nădlac s'au aflat și de aceia cari au uitat că-s români. Și anume, tinerimea judeo-maghiară și corifeii kossuthiști cu concursul unui medic și a unui avocat român — mari eri om mare, — și alor 3 universitari români, au aranjat Sâmbătă la 32 August n. a. c. o petrecere într-o cafenea unde e cuibul kossuthiștilor. Venitul era destinat pentru „Erzsébet konyha“ din Nădlac, al cărei scop este, ca prin mâncări să atragă la școala de stat pe pruncii nemaghiari.

Halal de voi tineri! Nu vă roșește fața de rușine? Onoare să cuvine celorlalți universitari, cari n'au intrat în ceata voastră jidovească.

Deocamdată numai atâta.

Bujorel.

Res Caransebesienses.

— Un „ecou“ din partea unui părtaș al comunității de avere, la cartea deschisă a dlui Constantin Burdia — adresată către Grăniceri. —

(Urmare.)

Ani de-arândul l'am văzut pe Burdea lângă Curescu bruscând, — cu dânsul — drepturile noastre la comunitatea de avere; acuma s'ar lăpăda de dânsul.

Să urmărim acum activitatea sa de când ni-s'a impus — cu forța — ca conducător la comunitatea de avere.

Să revizuim înainte de toate hotărârile unor ședințe premergătoare ale alegerii sale de președinte.

Eu așa știu, că toate hotărârile din fie-

care ședință trebuie duse la împlinire. Asta o cere o conducere corectă, desbrăcată de ori-ce interes personal.

Să vedem!

În ședința dela 21 Aprilie 1904 (Burdia s'a ales în 16 Iulie 1904), s'a prezentat un elaborat în care s'a fixat urcarea salariilor amploiaților și ale președintelui al com. d. a.

Salariul președintelui s'a urcat dela 2800 coroane la 4000 coroane, — 600 cor. pentru quartir, 15 coroane la zi diurne și 72 metri lemne, plus paușal de călătorie ca la un ministru.

Fără ale subșterne adunării generale, hotărârile au fost trimise Inaltului minister spre aprobare de unde însă s'au retrimis, ca să-și câștige aprobarea adunării generale.

Intrând dela părintele George Tatuca și dela mai multe comune împădurite, proteste în contra alegerilor reprezentanților pentru com. de avere în primăvara anului 1904, când au ajuns în reprezentanța comunității de avere oameni, cari nu sunt părtași la averea noastră; când chiar și în comitetul comunității de avere au ajuns membri, ca dl Petru Brancovici, — s'a văzut dl Curescu constrâns a primi hotărârea celorlalți membri din comitet, ca acestea să se prezinte celei mai apropiate adunări generale spre decideră.

S'a mai pertractat apoi chestiunea: Ori poate fi un membru din comitet și „vânzător“ și „cumpărător“? S'a hotărât, că „nu“ și protestând Petru Brancovici, s'a amânat și această chestiune pentru cea mai apropiată adunare generală, mai cu seamă pentru că membrul Petru Brancovici a fost provocat și d-sa să renunțe ori la „una“ ori la „alta“. D-sa s'a opus, — pe când dl Miulescu a renunțat la legăturile sale comerciale cu com. d. a. iar dl Șușoiu, membru suplenitor a eșit din comitetul acestuia.

Dnul Titus Hațeg — pe atunci consulentul com. d. a. — a fost însărcinat cu lucrarea unui raport despre alegerile din primăvara anului 1904, cari nu stau în consonanță cu drepturile celor împădușiți. Acest raport apoi avea să fie prezentat tot adunării generale spre decideră.

La 24 Iunie 1904 a murit Elie Curescu. Maiorul Iosif Stoianel era membru în com. d. avere (a fost ales de reprezentant în comuna sa natală Dalboșeți unde se află între grănicerii cei împădușiți). Grănicerii își aruncaseră privirile asupra dsale, ca să-l alege de președinte. Dar minune, de odată

de porumbei cu distanțe măsurate, cu unghiuri perfecte, o desăvârșită figură geometrică. A pus-o în banca întâia și a stat și el p'aci, ca să fie mai aproape de lauda profesorului. Dar... ți-ai găsit?

Ce i-o fi venit lui conu Alecu atunci, că s'a răstit odată, „ce e asta, cine a adus asta în clasă?“ După care urma într'un murmur înfundat obișnuitul refren; „dă-i o palmă, dă-i o palmă“.

În ziua când nu știuse Predeanu, lecția era la progresii.

Incepe conu Alecu să spue după catedră.

„Progresia e un șir de numere... să avem a. b. c. d... Școlarii scriau. S'a întâmplat unul de nici n'a știut cum să însemneze explicarea profesorului. El a scris drept așa cum auzea.

„Linie orizontală între două puncte; a punct, b punct, c punct, puncte, puncte, puncte și așa urma lecția mai departe, când deodată se arată în ușe un chip înalt, cu mustața neagră răsucită, cu ochii ageri, cu ceva foarte serios în figură..... inspectorul! Și în clasă s'a făcut o liniște de mormânt.

Noroc că nu și-a pierdut conu Alecu sărărită. Nu prea-i creștea el așa mult. Inspec-

torul d'acum și alți oameni mai mari, toți trecuseră prin mânia lui.

Dar ca să fie mai sigur pe clasă, cum sta cu mâna așa înainte pentru explicarea progresiilor, trecu la geometrie.

„După cum ați văzut planul A va fi perpendicular pe planul B... Inspectorul și-a făcut loc în bancă tocmai lângă băiatul cu puncte, puncte, puncte...“

Incepe să vorbească cu el așa încet de lecție, văzuse omul că nu se potrivea de loc explicarea cu notițele de pe caiet.

Conu Alecu, ca să împiedece lămurirea deplină, mai bătea în catedră și zicea, cu puțină șfială, către partea unde era inspectorul: „sst tăcere!“

Peste puțin inspectorul a salutat rece, a luat cu el caetul de notițe și s'a dus. În clasă s'a simțit parcă o ușurare în respirația tuturor.

Conul Alecu iar schimbă vorba.

— Mă băieți, cine știe mai multă carte, mă eu ori voi?

... D-voastră domnule!

— Și de ce știu eu mai multă mă?

— Fiind-că ești profesor.

V— a să zică, profesorul știe mai mult

decât școlarul.

— Știe domnule.

— Păi bine mă, știe inspectorul mai mult ca mine, mă? Eu l-am învățat carte pe el: nu-mi pasă de nimic.

— Și copiii dumneavoastră sunt deștepți domnule! adăogă unul mai din fund.

— Cum nu, cum nu. Polina mea face probleme par-că s'ar juca și știe limbi, mă vre-o șase, șapte. Acu... românește, românește, (aci închidea un deget de la mâna dreaptă) franțuzește, franțuzește, nemțește, nemțește, englezește, englezește!

Până să se gândească conu Alecu ce limbă mai vine la socoteală se ridică pehlivanul din fund, și imitând numărătorea profesorului, adăoga pe acelaș glas, închizând și un deget de la mână.

— Turcește, turcește.

— Cine a zis, cine e măgarul? Mie nu-mi place omul mojic... Eu pe omul mojic îl dau afară.

Iar începea murmurul înfundat al clasei: „dă-i o palmă, dă-i o palmă!“ Și în zgomotul care creștea, sunarea de eșire răsuna ca pe departe pe săli.

I. Boteni.

resări în contra alegerii d-sale un recurs din comuna Dalboșeți, și înaltul minister nimici cu data de 15 Iulie 1904 No. 63870/II alegerea maiorului.

În 16 Iulie 1904 ni s'a impus apoi Burdia—cu forța—de conducător la c. d. avere; maiorul primi numai 28 voturi dela reprezentanții grăniceri.

Chiar dacă le succedea grănicerilor în 16 Iulie să aleagă pe maiorul Stoianel, era prea la îndemână decizia din 15 Iulie, ca să i-se declare alegerea de nimicită. Maiorul fu scos din reprezentanță, pe motivul că nu locuiește în comuna Dalboșeți.

Teribil motiv! și partea cea mai mare a reprezentanților neîmpăduriți nu locuiesc nici ei în comunele în cari sunt aleși!

Cred că nime nu a uitat încă presiunile și șicanele săvârșite la alegerea aceasta — și Burdea tot îndrăznește să ne vorbească de încrederea, care am fi pus-o noi grănicerii în d-sa, alegându-l de președinte.

Prima ședință — sub presiunea d-sale — s'a ținut la 26 August 1904.

A ajuns din nou elaboratul cu urcarea salarelor la pertractare și a primit o schimbare la față. S'a urcat salariul președintelui de la 4000 coroane la 6000 coroane și așa aproximativ și la ceilalți amployați.

Să-mi spună mie cineva: care stat își poate permite cu atâta ușurință a ridica în o jumătate de an de două ori salarele amployaților săi ca și cum și-au permis-o aceasta Burdea la comunitatea de avere?

Adunarea generală pentru care s'au rezervat atâtea obiecte, s'a ținut în 30 Sept. 1904.

Credeți însă că obiectele amintite s'au prezentat în ori-ce fel adunării generale?

Aș!

S'a prezentat numai elaboratul cu urcarea salarelor, care a fost primit din partea acelor domni, care știu că nu votează din al lor, ci din averea noastră, când votează banii la propunerea lui Burdea.

Brancoșci nu a putut fi atacat, doar e și arendaș și ca atare, stând în strânsă legătură comercială cu Burdea — nu s'a putut rupe legăturile d-sale cu comunitatea de avere și așa îl vedem ca vânzător și cumpărător la com. de avere.

Intrebarea e numai: în interesul cui va lucra onoratul membru din comitetul comunității de avere când vinde firma Kepieh, Neuzer et Brancoșci lemne? Vă întreb acum iubiților grăniceri oare astfel să poartă un „frate iubit” cu frații săi grăniceri?

(Va urma).

Cronica externă.

Turburările în Maroc.

Mulei Hafid, al doilea contra-sultan, a adresat semănțiilor credincioase lui o circulară în care îi roagă să conteniască în luptele lor, ca să nu mai dea Francezilor prilej și pretext de-a intra în interiorul țării.

Din Paris se telegrafiază că în consiliul de miniștri s'a hotărât să se dea generalului Drude ordinul să iese din Casablanca și s'o pornească înainte în interiorul țării.

Populațiunea marocană nu e încă liniștită. În Tanger domnește între Europeni panică grozavă. Familiile lor părăsesc cu zecile orașul, călătorind cu vapoarele în alte orașe mai puțin expuse.

Abdul Aziz contra Mulei Hafid.

Știrea cea mai nouă ce sosește din Maroc, este, că contrasultanul Mulei Hafid a adresat sultanului Abdul Aziz o scrisoare, în care îl somează să abdică de tron. Abdul îndată a convocat ulemii (consilierii) de curte la palat spre a se consulta cu ei. Toți consilierii i-au dat sfatul să pornească războiu împotriva răzvrățitorului. Marocanii bogăți din Tanger sunt toți pe partea sultanului căruia sunt gata să-i ofere sume mari pentru a procede încontra Mrabad. În părțile

sudice ale Marocului numărul aderenților lui Mulei Hafid crește mereu.

Ziarele din Paris publică proclamația lui Mulei Hafid, în care se zice:

Deoarece Musulmanii au luat drept glumă ocuparea orasului Udjia, n'au acordat mână de ajutor fraților lor. Astfel dușmanul cunoscând slăbiciunea sultanului, a ocupat Casablanca, care este cel mai mare port marocan, a alungat pe locuitori din oraș și a trimis vase de războiu și contra celorlalte porturi. Dușmanul are de gând să ocupe și orașul Fez și Marakes. Mulei Hafid observă că având în vedere dorința uniformă a Mozlimilor, primește să fie ales sultan pentru a apăra interesele conaționalilor săi împotriva dușmanilor. Urcarea sa pe tron a fost anunțată oficios. Se roagă lui Dumnezeu să-i ajute la îndeplinirea datorințelor ce-l așteaptă.

Situația în jurul orașului Casablanca.

La Casablanca se așteaptă sosirea alor două batalioane. La Mazagan situația devine tot mai critică. În magazinurile de vamă se află vre-o două milioane de cartușe, pe cari Mulei Hafid le pretinde dela Francezi. Populația, care este pe partea noului sultan, solicită extradarea cartușelor, pe cari autoritățile militare franceze sunt gata să le transporte pe un vas de războiu. La Casablanca s'a dat eri o nouă luptă, în care adversarul a fost risipit grație bombardamentului deschis de pe vasele de războiu Gloire și Gueydon.

Raizuli.

Conform unei telegrame sosită lui Times din Tanger, Raizuli câștigă zi cu zi putere supunându-i-se toate semănțiile. La porunca lui Raizuli toți Cabilli, cari au fost pe partea Magzenului, au fost uciși, iar casele lor incendiate.

Acțiunea Francei și Spaniei.

Conform unei știri telegrafice din Madrid guvernul spaniol în urma înțelegerii dintre Spania și Franța a hotărât să ocupe orașele Tanger, Tetuan, Laraș, Alksar, Kebir pentru a se îngriji de siguranța publică a Europeanilor până la organizarea poliției.

Demisiunea patriarhului Ioachim.

În ședința sinodului de la 2 Sept. Patriarhul Ioachim a declarat că în urma diferitelor greutăți ce le întâmpină din partea porței și a eșecului demersurilor făcute pe lângă marile puteri în scopul de a se protege interesele patriarhatului, să vede silit să demisioneze. Patriarhul a însărcinat pe metropolitul Athanasius, președintele conziliului mixt, să aducă această demisiune la cunoștința conziliului mixt.

Se crede însă că această demisiune este numai un fel de depresiune, făcută pentru a se dobândi de la poartă o atitudine mai favorabilă față de patriarhie. Cu acest prilej patriarhul ecumenic a trimis ambasadelor o copie de toate notele anterioare și plângerile patriarhatului care au rămas nesatisfăcute, precum și un tablou de asasinatelor comise de bulgari contra grecilor din Macedonia până la 30 Iulie 1907.

Vizita împăratului Wilhelm la Viena.

În cercurile diplomatice din Berlin se asigură că împăratul Wilhelm se va folosi de jubileul de 60 ani de domnie a împăratului Francisc Iosif, pentru a-l vizita și a-i transmite personal felicitările sale.

Se înțelege că nu s'au luat încă dispoziții asupra acestei călătorii.

Se crede însă că vizita va avea loc câteva zile înaintea jubileului.

Împăratul va fi însoțit de cancelarul Bülow.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

ȘTIRILE ZILEI.

Miercuri, 4 Septembrie.

— **Dr. Vasile Lucaciu, după cum ni se telegrafiază, se află mai bine. Are însă nevoie de liniște.**

Știrile ziarelor maghiare că ar fi grav bolnav sunt exagerate.

Di Lucaciu zi de zi primește scrisori și telegrame, în cari i se urează grabnică însănătoșare.

Ne asociem și noi la aceste urări.

— **A. Bârsescu în America.** Din Berlin se scrie că marea noastră artistă Agatha Bârsescu, împreună cu fostul director al teatrului din Craiova, dl Const. Radovici, au plecat eri spre Hamburg. De aci vor lua vaporul pentru America, unde se știe că au un splendid angajament pentru viitoarea stațiune teatrală.

La Berlin distincții noștri artiști au vizitat toate teatrele și aci au fost primiți cu multă simpatie în cercurile artiștilor.

Di Radovici a jucat în limba germană pe scena dela „Deutsches Theater” o scenă din „Othelo” în fața directorului Max Reinhardt, care i-a propus un angajament pentru luna Maiu.

Ambii artiști români s'au imbarcat Luni, pe vaporul „Oceania” pentru New-York.

— **Târgul de țară din Buteni** (com. Arad) se va ținea anul acesta la 16 Septembrie, nu la 9 Septembrie cum se ținea în anii trecuți.

— **Coaliția recunoscătoare.** Pe vremea drabanților, László Imre era locoient la honvezi. Într-o noapte, la chief, a cântat „Kossuth-nota”. Guvernul drabanților a pornit împotriva lui cercetare disciplinară, iar guvernul lui Wekerle l'a despuiat de rang și sârmanul László a ajuns muritor de foame.

A cântat imnul lui Kossuth, fiul lui are să-l protejizeze. S'a adresat lui Franți, iar acesta i-a răspuns că n'are pe sama lui nici un post. László a emigrat în Germania. În Berlin s'a îmbolnăvit și după 3 luni de boală l-a retrimis în patrie consulatul austro-ungar.

Guvernul „național” — care pe vremuri îl proslăvise pentru patriotismul lui — nu mai vrea să știe de el... Li este, poate, teamă să nu afle regele despre sprijinul ce-l dau unui rebel?

— **Degradarea unui ofițer.** În Seghedin a fost degradat sublocotenentul Balázs István, dela regimentul 46 de infanterie. Motivele degradării nu se prea știu. Sublocotenentul Balázs se certase și bătuse într-o cafenea cu un pompier, i-a pus pe lăutari să-i cânte „Kossuth-nota” și alte versiuni.

Ziarele patriotice sunt nemângăiate.

— **Întâlnirea dintre marele duce Wladimir și regele Carol.** După cum se știe unchiul țarului, marele duce Wladimir, va asista la desvălirea monumentului țarului liberator, la Sofia.

În drumul său marele duce Wladimir se va întâlni cu regele Carol al României la Constanța, iar la întoarcere îl va vizita la Sinaia.

Se atribue acestei întâlniri o însemnată politică în vederea faptului că Rusia vrea să-și întărească situația în Balcani, față de planurile Austro-Ungariei.

— **O idee.** Un prieten al ziarului nostru ne scrie:

„Dacă nu mă înșel, în „Lupta” am citit despre răul că nu avem un jurnal cu caracter românesc, scris ungurește, din care ar afla și publicul maghiar că ce voim, fără a fi informat greșit din alte părți.

Presupun că nu vă supărați primind câte un sfat și dela persoane ce nu se ocupă cu politica. Cu atât mai vârtos, căci un sfat bun încă poate aduce rezultate, punând afacerea în discuție generală.

Am trecut de vre-o câteva ori prin Fiume

și am rămas mirat, citind foi maghiare, cari jumătate erau scrise italienește.

Nu puteți crede ce trecere au între italieni atari foi, căci din ele se lămuresc asupra politicei maghiare.

Din întâmplare trecând zilele acestea prin Fiume, am cumpărat un asemenea jurnal numit „Fiume“, în care chiar și articolul de fond e scris italienește.

Partidul kossuthist are jurnalul românesc „Lumina“, noi însă nu putem redacta un asemenea jurnal, căci ne lipsesc mijloacele.

Eu nu sunt de părerea că și „Lupta“ să publice articolele românești în traducere maghiară, căci atunci și-ar pierde caracterul național.

Trebue să recunoaștem, că mulți maghiari regretă că nu pot ceti „Lupta“, deci recomand ca: adaus la „Lupta“ să publicați articolele interesante și în ungurește, însă repet, că numai ca adaus adecă pe o foaie cu 2 fețe, care o alăturați lângă „Lupta“.

În atare chip ați avea ceva spese mai mult, însă vă asigur, că ați câștiga foarte mult, de oarece ar trece multe numere și ați câștiga și abonați unguri și germani, slovaci, sârbi, etc. cari nu știu românește, ba mulți se vor sili să ne învețe limba, ca să înțeleagă și partea românească.

Mă simt foarte satisfăcut când știu că pot contribui și eu cu ceva la înaintarea cauzei noastre, deci vă rog să-mi iertați îndrăzneala ce mi-am permis-o cu această informațiune“.

Românul binevoitor.

— **Grevă la Eszék.** Muncitorii dela ferestrăul din Brod s'au pus Vineri în grevă. Acelaș lucru l'au făcut și muncitorii dela ferestrăul Slavonia. Greva s'a produs nu din cauza plății ci pentru aceea, că direcția a dimis pe trei muncitori organizați. În urma asta și muncitorii au pretins dimiterea câtorva funcționari, ceea-ce direcția a refuzat categoric, ba amenință cu dimitere din slujbă pe toți muncitorii. La amenințarea aceasta muncitorii au răspuns cu grevă generală.

— **Ciumă în America.** Din San-Francisco vine știrea de cablu, că acolo s'au constatat două cazuri de ciumă. Cei doi îmbolnăviți de această groaznică boală, au murit.

— **Ciocnire între militari.** Duminecă noaptea a avut în Lugoj loc o ciocnire sângeroasă între husari și artileriști într'un birt din strada Timișorei. Husarii dimpreună cu prietini civili ai lor petreceau în birt, când au fost provocați de sergentul de serviciu dela artilerie de a se duce la cvartire. Husarii chefuiți nu s'au supus ordinului, ci au închis ușa birtului și au sărit asupra sergentului. Aflând aceasta alți artileriști, tot dela regimentul din Biserica-Albă, de prezent la manevre în Lugoj, au venit în ajutorul sergentului și au bătut pe husari, până ce a venit patrula ca să facă ordine. Se povestește, că un civil a tras foc din revolver asupra sergentului de artilerie. Suntem curioși ce va face presa șovinistă din acest incident, căci husarii au fost Unguri și artileriști... Români.

— **Nenorocire pe linie ferată.** Trenul ce pleca spre Károlyváros, a deraiat în apropierea acestui oraș.

În urma aceasta linia ferată atât de rău s'a stricat, încât comunicație a fost sistată.

Două vagoane au fost rău avariate. Pasagerilor afară de spaima ce le-a cauzat-o acest incident, alta nu li s'a întâmplat nimica.

— **Incident pe trenul accelerat.** „P. H.“ de astăzi scrie următoarele: „Luni după amiază când pleacă trenul accelerat în spre Arad, într'un compartiment s'a petrecut un incident neplăcut. Publicul acestui compartiment a ajuns la ceartă cu un călător din România pentru Kossuth. Cearta a luat dimensiuni atât de mari, încât călătorul a fost nevoit să scoată revolverul. La Mezđtur trenul s'a oprit și călătorul a fost arestat“.

Nume nu îl comunică ziarul maghiar.

— **„Românul“ din America** anunță în numărul său din urmă, dela 24 August, că dl Vasile E. Moldovan, fost membru intern

al redacției noastre, sosind în pace în America a luat în primire redactarea acestui ziar român din America.

Di Moldovan s'a și pus pe muncă, începând publicarea unei serii de articole despre originea noastră.

— **Res Caransebesienses.** Într'unul dintre numerele noastre trecute, înregistrând apariția scrisorii deschise a dlui Burdia adresată grănicerilor săi, am scris — pe baza informațiilor primite dela corespondentul nostru — că autorul scrisorii e dl Dr. Petru Ionescu.

Di dr. Petru Ionescu, într'o scrisoare adresată redacției noastre, ne declară că nu dsa e autorul.

Luăm act.

— **Socialist achitat.** Într'o foaie socialistă din Timișoara socialistul Roth Otto a scris lucruri vătămătoare pentru persoana solgăbirăului, fișpanului și ministrului. Dintre aceștia numai solgăbirăul Szandház Ferencz s'a simțit vătămat (ceialți doi probabil s'au simțit cu musca pe căciulă) și astfel a dat în judecată pe socialist.

Urmarea a fost că acuzatul a fost osândit pentru agitație împotriva constituției și pentru vătămare de onoare la un loc, la un an temniță și 300 cor. amendă.

Curia luând în desbatere apelația acuzatului, a achitat pe acuzat de acuzele ce i s'au adus motivând cu aceea, că în cele scrise de osândit nu se cuprinde nici-o agitație.

— **Regele Eduard al Angliei,** după cum se anunță din Marienbad, va pleca Vineri în săptămâna viitoare la Londra.

— **Mari nenorociri la manevrele din Austria.** Manevrele din Austria au avut un sfârșit trist, căci au căzut numeroși soldați morți, și numărul celor cari s'au îmbolnăvit, este de câteva sute.

În special au căzut mulți morți în reg. 14 și 25 artilerie.

Un rezervist, tată a mai mulți copii s'a plâns șefilor săi că e bolnav, dar nimeni nu l'a băgat în seamă. A doua zi el a căzut la pământ în timpul exercițiului, și peste câteva ore a murit.

Regimentul 14 a făcut eri un marș de 59 k. m., 80 de soldați s'au îmbolnăvit neputând suporta greutatea marșului.

Un rezervist din regimentul 14 a primit de acasă o telegramă prin care i-se anunță că soția lui e în agonie; nu i-s'a îngăduit însă nici o singură zi de concediu ca să-și mai poată vedea soția pentru ultima-dată.

Un alt rezervist din regimentul 25, părinte a 3 copii, era bolnav încă de pe la începutul manevrelor.

Medicii l'au găsit însă sănătos și l'au silit să iasă la exerciții. Eri el a căzut mort. Tot în acest regiment au mai fost încă alte 3 cazuri mortale.

Acest regiment a stat eri pe drum dela 3 dimineața până seara târziu. Din această cauză s'au îmbolnăvit 156 soldați.

Știrea aceasta cauzează o senzație enormă la Viena.

— **Ciocnire de trenuri.** Pe linia ferată Voulte-sur-Rhone—Lyon s'a ciocnit un tren de marfă cu unul de persoane. Un pasager și-a perdut viața, opt au fost grav răniți.

— **Director de bancă sinucigaș.** Directorul băncii Société Lyonnaise de Credit, Dubuy, împotriva căruia eri se lansase un ordin de arestare, s'a împușcat. Băgase mâna prea adânc în cassa cu bani a institutului.

— **Cimună în flacări.** În comuna Szárazberek din Sătmar se declarase un incendiu, care în scurtă vreme cuprinse vre-o 50 de case dimpreună cu supraedificiile și magaziile de cereale.

Paguba trece peste o sută de mii de coroane.

— **Acțiunea antimilitaristă din Franța.** Din Paris se telegrafiază: Eri era să fie deținut un membru al acțiunii militariste. Când trei gendarmi se apropiară de el, a luat-o la fugă și a dispărut dinaintea gendarmilor.

— **Palat aruncat în aer.** Din Londra vine știrea că palatul milionarului James Pease din Chicago a fost aruncat în aer. Se crede că dtn răsbunare s'a comis atentatul.

— **Cutremur de pământ.** Eri după amiază pe la 5 ore 3 min. s'a simțit un cutremur de pământ.

Cutremurul s'a repetit la anumite intervale, încetând pe la 9 ore seara.

— **Polițist ucis.** În comuna Cârlova din comitatul Torontal doi indivizi furaseră ceva. Plăieșul, adică polițistul comunei, voia să-i aresteze surprinzându-i în flagrant delict. Pentru a scăpa de ceea ce-i aștepta, ei au ucis pe plăieș.

— **Scandal la o adunare din Austria.**

Clubul politic al partidului progresist convocase pe Luni o adunare în cercul Leitomischl, la care au luat parte vre-o 2000 de persoane. În program era lupta împotriva primejdiei clericalilor. Venise la adunare și deputatul în Reichsrath Myslivetz cu vre-o 500 țărani bohemi catolici. În cursul discursului deputatului Kain s'a produs un zgomot enorm. Tumultuanții luaseră o poziție amenințătoare și în tot momentul era să izbucnească o păruială, de care deja de multă vreme nu s'a întâmplat între Nemți și Cehi, socialiști și clericali.

Social-democrații și socialiștii cehi naționali la urmă se săturară de provocările clericalilor și se năpustiră asupra lor cu cio-mege, corturi și cu ce aveau la în de mână, iar locul adunării se prefăcu în teatru de război. Partea leului din această păruială i-a revenit bietului deputat Myslivetz, căci loviturile îl atingeau mai mult pe el. Numai cu mare greutate s'a putut restabili ordinea. În urmă s'a votat o moțiune, în care se cere separarea bisericeii de către stat și democratizarea școlii.

— **Partidul țărănesc** de sub șefia fostului deputat Achim Andras a ținut Dumineca trecută o adunare în Sopron. În fața unei mulțimi de câteva mii de oameni, Achim a făcut analiza activității guvernului actual, arătând că n'a făcut nimic în 18 luni. Partidul radical s'a unit cu partidul țărănesc în vederea luptei pentru sufragiul universal.

Viața socială.

— **Teatru în Dognecea.** Reuniunea de cântări și lectură din Dognecea aranjează — în favorul său — concert urmat de teatru, în sala otelului „Leul de aur“, la 8 Septembrie n. Se va juca „Bărbații fermecați“, comedie în 3 acte de Millo. Începutul la orele 8 și jum. seara. După teatru — dans.

— **Jubileul reun.** „Armonia“ din Ticvanu. Reuniunea română de cântări și muzică „Armonia“ din Ticvanul-Mare, împlinind 25 de ani dela înființarea sa, aranjează în ziua de 8 Septembrie, în Ticvanul-Mare, serbări jubilarie: concert festiv și petrecere cu joc.

Serbările vor începe la orele 8 dim. cu întâmpinarea corului vocal și a Orhestrei de armonie „Unirea“ din Varadia. La concert își vor da concursul corurile „Unirea“ din Varadia, „Doina“ din Chernecea, corul vocal gr. cat. din Ticvanul-Mic, corul vocal din Cacova, corul reuniunii de cântări din Oravița-Română și corul vocal al reun. „Concordia“ din Oravița.

Inștiințare.

Anul școlar 1907—1908 se va începe în 1 Septembrie st. v. 1907, adică în 14 Septembrie st. n. Părinții, cari doresc a-și da copiii la aceste școli, sunt poftiți a se prezenta cu fii sau cu fiicele lor în cancelaria direcțiunilor respective în zilele de 1 și 3 Septembrie v., adică 14 și 16 Septembrie st. n., pentru înmatriculare. — Școlarii cari se înmatriculează pentru primadată la școlile noastre medii, vor aduce testimoniu școlar, certificat de naștere și certificat de revaccinare. Testimoniul școlar de pe ~~clasa~~ ^{clasa} precedentă au să-l prezinte toți școlarii, cari vin a se înmatricula, așadar și școlarii, cari au absolvat clasa precedentă la școlile noastre.

În 30 și 31 August și în 1 Sept. v. dela 8—12 oare a. m. și dela 3—5 oare p. m. se vor ținea examenele private, supletorii, de diferență și de corigență. Ceice s'ar prezenta mai târziu, au să petiționeze la direcțiune, dovedind cu atestat valabil cauza întârzierii.

Toți școlarii, cari intră în prima gimnazială sau în I. reală pot fi supuși unui examen de primire conform normativelor existente. Examenul de primire se va ținea în 31 August v., 1 și 2 Septembrie v.

Notă. — Școlarii, cari vin dela un institut, unde în gimnaziul superior nu au învățat limba grecească, au să fie supuși unui examen de primire din limba grecească.

Didactrul în gimnaziul inferior și școala reală este de 24 coroane pe an, iar în gimnaziul superior (cl. V—VIII.) de 40 coroane pe an. — Cei înmatriculați pentru primadată mai plătesc odată pentru totdeauna o taxă de primire de 8 coroane. Școlarii neromâni plătesc didactrul, taxa de primire și taxa pentru fondul de pensiune dublu. Taxa pentru fondul de pensiune este în gimnaziul superior de 10 cor., iar în gimnaziul inferior și școala reală 6 cor., (cei scutiți de didactru plătesc jumătate din această taxă); taxa de testimoniu și de anuar e de 3 cor. (cei scutiți de didactru plătesc numai 2 cor.); iar taxa de bibliotecă este în clasele inferioare 60 bani, în cele superioare 1 coroană. (Taxa de membru la societatea de lectură a studenților este pentru cl. V și VI. gimn. 1 coroană, pentru cl. VII. și VIII. gimn. 2 coroane.

Didactrul se poate plăti în 2 rate semestrale: jumătate la înscriere iar jumătate la începutul semestrului II., dar celelalte taxe se plătesc deodată și întregi cu ocaziunea înscrierilor.

Școlarii cari vor să fie scutiți de didactru trebuie să-și înainteze petițiunile lor la mâna d-lor profesori de clasă respectivi până în 30 Septembrie st. v.

1. Indreptățiți a petiționa sunt acei școlari săraci, cari au moralitate bună și nota generală din studii foarte bine sau bine.

Cu nota suficient pot fi scutiți numai acei elevi, cari sunt din Brașov și cercetează cl. I. și II. gimnazială sau reală.

2. La petițiune se aclude atestatul de paupertate al oficiului comunal, vidimat și de parohul local.

3. Cei-ce vin dela alte școli au să acludă și testimoniul de clasă ultim.

Examenul scripturistic de maturitate se va

ține în 3, 4, 5 și 6 Septembrie st. v., iar cel oral în 12 și 13 Septembrie v., a. c.

Direcțiunea școlilor medii gr.-ort. române din Brassó.
(Brasov).

Partea științifică literară.

Em. Gârleanu. — Cea dintâi durere.
Nuvele. „Minerva“ 1907.

III.

Trecând la nuvelele *realiste* — cu mult superioare din punct de vedere artistic celor din categoria întâia, accentuez înc'odată lipsurile arătate: *Cadrul și Incheerea lirică*. Momentele dramatice însă, sunt puternic redade iar spiritul de observație adânc și măestrit.

În *Ucișorul*, una din frumusețile volumului, autorul urmărind succesul liric final, pentru a dovedi slăbiciunea de caracter a noastră, oameni subțiri și cu carte, — în legătură cu tăria țaranului în fața propriei sale vine, încarcă prea mult începutul povestind și crima unor țigani. Cu toate acestea, desnodământul e de o simplitate zguduitoare, iar forța epică a povestirii neîntrecută.

Un moșneag certându-se cu vecinul său care-l furase și care-i gata să-l lovească, cheamă în ajutor pe fecior. Acesta ridică barda și culcă pe vecin la pământ. Moșneagul, bătrân și sleit de puteri, mai având puține zile de trăit, vrea să intre în închisoare în locul feciorului. Pe când procurorul făcea cercetare, e vestit că rănitul a murit în drum spre spital.

„Atunci din colțul odăiei eși la lumină feciorul bătrânului. Veni, se alătură de tată-său, îl dădu cu umărul mai încolo, și îi zise:

— De-acu lasă!

Apoi se întoarse către mine:

— „De-acu pot să spun: Eu l'am omorât. Că tătuca nu credea să moară Dămian, așa, dintr'o lovitură, și îmi spusese, acolo, pe loc, să-l las pe dânsul să facă cele câteva luni de gros, că el tot îi bătrân, și eu muncesc mai din greu acasă, și ajut mai mult mămucăi...“

Da eu tot nu puteam să trăesc, să știu pe tătuca în gros pentru mine, că m'ar fi muncit gândul“

L'am arestat. . . . A sărutat pe rând mâna bătrânului și am dat să plecăm. . . . Apoi se căută în sân, scoase o basma, o desfăcu și luă dintr'însa o hârtie galbenă. O întinse moșneagului și îi spuse: — Iaca hârtia de plata *ghirului*; că te-o pune să-l mai dai odată.

Apoi plecă fără să privească înapoi“.

Aci, ar trebui să se sfârșească bucata, căci nu pentru impresia lirică finală — ci pentru momentul dramatic, care reese din cele citate — e făcută măestrta gradăție *emotivă* a întregii nuvele,

În nuvela *Ochiul lui Turculeț*, unde cadrul e potrivit, dl Gârleanu se arată drept un iscusit mănutor al dialogului, cu un talent de dezvoltare și sinteză de artist consumat.

Turculeț:

„un băetan, încă odată mai înalt și mai gras ca mine, bălan, cu niște buze cărnose; cu fața rotundă, ce, dimpreună cu părul cărlionțat, eșea de subt pălărie mare, purtată pe ceafă, ca o floare a soarelui. Ținea totdeauna mâna

dreaptă afundată în chimir, gata să plătească“.

Acest flăcăiandru vrea să se'nsoare cu o fată cu zetre; dar îi lipsește un ochiu și fata îl vrea întreg. Vine la doctorul de plasă, să-i ceară sfatul:

„— Ce mai veste Turculeț? — îl întreb.

— Bună, sărut mâna.

— Ce e?

— M'aș însura coane...“

— Bine Turculeț, și pe cine iei?

— Pe Zamfira.

— Lui Săftoiu?

— Lui!

Treabă ușoară: se duc la târg, îi pune ochiul și apoi se întorc în sat.

„A doua zi de dimineață, beam cafeaua. De-odată mă pomenesc cu mama lui Turculeț.

„Vine să-mi mulțumească, mi-am zis“. Bătrâna se opri în ușă, își puse mâna la bărbie, plecă pe umăr capul, și îmi zise cu glasul amar:

— Barem nu lăsa-și coane Iorgule să-și tragă băiatul sortii. Acu o să ni-l ia la oaste; și ce mă fac eu!..“

Și această nuvelă ar trebui să se sfârșească aici. E de făcut aceiași observație ca și la *ucigaș*.

Vierul — e de un umor tot așa de susținut ca și *Ochiul lui Turculeț* ori *Flămând*, dar superioară acestora prin frăgezimea și adevărul ei.

„— În vale-i viea moșneagului, îmi spuse prietenul. Arătura trebuie să fie a lui.

Poposirăm puțin. În față se prăvălea valea cu via îngălbenită de răceala camdevremioară a toamnei. Încolo, câte un nuc bătrân își înrotea frunzișul bogat, deasupra căruia cioarele căraiau, gonindu-se una pe alta, dela nucile rămase nescutate. În față se ridica alt deal, acoperit și el de vii; câteva case răzlețite luminau priveștiștea, oarecum tristă a acestui frunziș, gata să moară subcele dintâi brume“.

Cam forțată nota realistă în *Inecatul* (la sfârșit) momentul epic însă, e tot așa de puternic ca și în *Ucișorul*.

O mică paranteză: La apariția acestei nuvele s'a produs un fel de concurență literară. Mai mulți *Inecași* s'au arătat la suprafața tiparului (—am numărat vreo cinci nuvele cu acest subiect). Dar înecarea care începuse să devie contagioasă pentru eroii scriitorilor noștri, s'a potolit repede.

Foarte bine e găsit argumentul psihologic în *Moștenitorul* — (Un bătrân bogat și zgârcit care nu vrea să-și ajute nepotul sărac, de ciudă c'acesta îl va moșteni).

Natural și cald se desfășoară acțiunea în *Flămând*, iar umorul reese minunat din coloritul povestirii. E poate una dintre cele mai sugestive nuvele ale dlui Gârleanu.

Incheind acest articol, nu mă pot opri de a nu lăuda stilul fraged, vioi și colorat, avut în comparații — pe cât de simple, pe atât de adânci — calități care unite cu un puternic dar de observație, și un înalt simț artistic, pun pe dl Gârleanu printre scriitorii noștri de frunte. Alături de Bratescu-Voinesți, Basarabescu și Sadoveanu, dsa este o *ilustrație* a prozei noastre contemporane.

Corneliu Moldovanu.

Romanul ziarului „Lupta.”

Părinți și fii

de

(35)

Ivan Turghenieff.

XIX

„Dar mă duc de-adreptul acasă — urmă Arcadis — Mergem împreună până la Coclov, unde tu o să te tocmești cu Fedot ca să te ducă mai departe. Mi-ar fi plăcut să cunosc pe părinții tăi, dar mă tem să nu le fiu peste mână, și să nu-ți fiu și ție peste mână. În cele din urmă crede că vei poposi la noi pentru o clipă în trecerea ta.”

„Doar la tine mi-am lăsat calabalicul!” răspunse Bazaroff fără a se urni din loc.

„Dece nu mă întreabă, pentru ce plec? Și chiar așa fără de veste ca și el — zicea Arcadis în gândul său. Dar la adică, de ce i plecăm noi amândoi?”

*) Proverb rus.

Intrebările acestea remaseră încurcate în gândul lui Arcadis și inima îi fu cuprinsă de o amăreală de un năcăz tănuț. Își dădea seamă că anevoe se va putea desface de traiul cu care s'a deprins, dar să rămână singur după ce va pleca Bazaroff îi părea și mai greu. „Mai e vorba, s'a întâmplat ceva între ei. — Gândea el — ce pacoste să mă bursuc eu pe dinaintea ei după ce a plecat el? Mi-aș aprinde numai pae în cap, nu i-aș plăcea și... apoi sănătate bună.” Își închipui viul pe Ana Serghieivna, apoi încetul cu încetul alte trăsături îi scoaseră din minte chipul frumoasei văduve.

„Și Catia îmi amărește zilele...” șopti Arcadis coltucului, care tocmai îi zbeu o lacrimă... Dar dându-și dârz pletele îndărăt strigă:

„Ce, draci, de vânturi mi l'au bătut și pe deschiata asta de Sitnicoff!

Insfârșit se mișcă și Bazaroff în pat și zise:

„Bagă de seamă, dragul meu, că tu ești încă tot prostuț. Fără de oameni de al de Sitnicoff n'ar putea exista lumea. Hăbăucii de pânura lui mie unuia-mi sunt de mare lipsă. Înțelegeți-mă! Adevărat, nu sfînți-s pentru făcutul de oale!”

*) Proverb rus.

„Bre, bre!” zise Arcadis în gândul său, și pentru întâiaș dată se deșteptă în el ambiția lui Bazaroff, „Așadară noi suntem sfînți — adică tu, căci eu ce pot fi alta decât un hăbăuc.”

„Așa zău, tu ești încă prostuț!”

Doamna Odintoff nu prea păru mirată când Arcadis dete de știre, altă zi, că va pleca cu Bazaroff; părea mai mult distrată și sfârșită.

Catia îi căută în ochi îngândurată și serioasă fără de a zice o vorbă. Prințesa își făcu cruce pe sub șal, așa ca el s'o poată zări negreșit.

Cât pentru Sitnicoff, vestea aceasta îl scoase din sârîte cu desăvârșire.

El tocmai se îmbrăcase, anume pentru prânz, cu niște vesminte negre, cari, în rândul acesta, nu dovedeau nici decât pe slăvolulul.

Aseară servitorul poruncit să-i slujească nu mai putea de mirare văzându-se în fața unui maldăr de primenele, ce le adusesse noul oaspe. Acuma să te pomenești cu prietenii gata de ducă, lăsându-te singur cuc la nevoe! Se forma de ciudă și de spaimă, umblând de colo până colo, tocmai ca iepurele adulmecat ce se oprește șovăitor la marginea pădurii, apoi îngrozit și aproape răcnind spuse că el este gata de plecare. Doamna Odintoff nu-l prea omora cu ținerea.

Căleasa mea e bugăt de încăpătoare — zise sârmanul copil cătră Arcadis — pot să vă duc eu acasă. Eugen Vassilici n'are decât să meargă cu tarantașul dv. E mult mai ușor așa.

„Credeți? Casa noastră nu-i chiar de-o schioapă de catea matale. Ai fi silit să faci un mare încunjur.”

„N'are a face eu unul am vreme berechet afară de aceea și daraverile mă chiamă în aia parte.”

„Daraveri de rachiou?” zise Arcadis cam batjocoritor.

Dar Sitnicoff atât era de opărit încât nu prinse de fel a râde, cum îi era năravul.

„Vă încredințe, z trăsura mea este foarte comodă, — lumea întreaga ar încape în ea.”

„Nu-l supărați pe dl Sitnicoff cu refuzul” grăi Ana Serghieivna.

Arcadis o privi și îi făcu un compliment — Despărțirea se făcu după prânz. Când își luase rămas bun, doamna Odintoff întinse mâna lui Bazaroff și-i zise:

„Așadară la revedere?”

„Cum voiți!”

„Atunci — la revedere.”

Arcadis coborâ întâi pe scară și-și luase loc în trăsura lui Sitnicoff. Portărelul ajută cu smerenie, la simț, iar lui îi venea să-l palmuiască și să se inee în plâns. Bazaroff urca tarantasul. Sosind la sătulețul Coclov, Arcadis așteaptă, până hangiul întrmă caila la tarantas. Apoi se apropie de trăsura și zise lui Bazaroff, cu iubirea de altădată.

„Ia-mă cu tine, măi Eugen. Așa mi-e de dor să te însoțesc.”

„Urcă” grăi Bazaroff cu jumătate gură.

Când auzi vorba aceasta Sitnicoff, care se plimba fluierând pe lângă roatele trăsurii sale, își sgară ochii de mirare. Arcadis își făcu liniștit calabalicul său, se puse lângă Bazaroff, salută complexant pe Sitnicoff și strigă:

„Lasă să meargă. Doamne ajută!”

Caila porni, și tarantasul apuse după puțin în zare... uimit până dincolo, Sitnicoff căuta cătrănit vizitiul, care pleznea cam în bajocură calul cu talangă, apoi își sni în trăsura, strigând aspru ălor doi țărani ce treceau pe dinainte: „Puneți-Vă în cap căciula, neghibilor și apucați pe drumul cătră oraș, unde ajunge cu noaptea în cap. În ceia zi și de câte ori avea prilej de-aci încolo își făcea multă ostăneală injurând pe „îmbuibaiții și netoții, ca vai de capul lor.”

Șezind alături de Bazaroff, Arcadis îi strânse cu tărie mâna și vreme îndelungată tăcu pitic. Bazaroff, pe semne înțelese stringerea de mână și tăcerea. Aznoapte nu-l furase somnul nici o țigară nu aprinsese, ba de la o vreme chiar și de mâncat mâncă foarte puțin, nimica de tot. Fața lui întunecată și slăbită se resfrângea limpede pe cozorocul șapcei de călătorie ce purta.

„Ian dăm, o țigare dragă. — Nu mi-e albă limba? Caută numai...”

„Ba da”, răspunse Arcadis.

„Știut-am... Acum înțeleg de ce nu-mi pria țigara. S'a rupt un șurub.”

„Zău, că tare mi te-ai schimbat de-o vreme” grăi Arcadis.

„De, iar mă voiu întrema. Una numai îmi face grijă: iubirea marții. Dacă nu te ghiftuești de să-ți crepe burta în zece rânduri de mâncări pe zi, s'o vezi, numai se topește d'ampicioarele. Tata har Domnului, e altfel de viță. El a mai umblat prin lume, a trecut și prin cind și prin dărman cum s'ar zice. — Dar cu fumatul nu mă pot împăca astăzi!” strigă aruncându-și căt-colo țigara în colbul de pe inima drumulului.

„Moșia voastră e la! douăzeci-și-cinci de versturi d'aci?” întrebă Arcadis.

„Da. Dealmintrea iată ici un filosof, care ne ști dumeri”, și nrătă cu degetul asupra țăranului de pe capră, în grija căruia își dete caila Fedol hangiul.

Țăranul se mărgini la: „Cine să știe? Versturile nu-s măsurate p'aci”, și începu bombânind să dojonească calul de-a stânga, ce-și hobăna mereu capul și smucea frânele.

„Da, da—începu iară Bazaroff — asta ar putea fi de povață pentru voi dragul meu. Imi vine să cred că dracu-și vără codița în toată treaba. Tor omul atârână de un fir de ață. În toată clipa poate să se deschidă o genune înaintea ta. Ei, și aceasta

tristă perspectivă nu e de-ajuns: pupază pe colac își mai închipui și tu o droaie de nebunii, ce-ți amăresc zilele de-ți vine să te iai de cap.”

„Unde vrei să bați cu vorba? făcu Arcadis.

„Nicăiri, precum tot așa fără de aluzie, mai zic că ne-am purtat ca niște idioși, amândoi. De-almintrea, am luat de seamă, încă la clinică, că bolnavi pe cari boala lor îi face nerăbdători, cu toții se tămăduesc.”

„Nu te pot înțelege — întimpină Arcadis — mie-mi se părea că tu n'ai de ce te căi.”

„Și de-oarece tu nu mai poți înțelege, stai să-ți spun cele ce urmează: „Mai bine să pisezi toată firea piatra de pe drum, decât să te dai unei femei, nici cât un vârf de deget. Toate acestea...” (Cât pe ce să scape Bazaroff termenul său favorit „romantizm” dar tăcu din gură).

Știu de-astădată n'o să-mi crez, dar fie cum o fi, ceia ce voia-ți spune este adevărul curat. Noi am căzut amândoi într'o societate de femei și ne-a părut foarte dragă, dar a te rupe din societatea asta e hăt așa de plăcut ca și cum te-ai ada pe cap cu apă rece, în dârdora verei. Un bărbat are lucruri mai cuminte defăcut decât să-i pese de fleacuri de-acestea, — un bărbat trebuie să fie sălbatec, zice un înțelept proverb spaniol. Dar tu, frate, ... grăi întorcându-se cătră vizitiu — te ai nevastă?”

Țăranul se înturnă, arătându-și prietenilor fața cu ochii miopi.

„Nevastă? De sigur! Cum să n'am?”

„Și o iai la păruală.”

„Nevasta?” Păi multe se mai întâmplă în lume... Fără vină nu papă bătae.”

„Vezi bine. Da ea, te mai ia o leacă la tripărale?”

Vizitiul scutură frânele.

„Ce vrei să zici stăpâne? Ai chef de suguit?” grăi el.

L-a jignit întrebarea, pe semne.

„Auzi Arcadis Nicolaievici? Și noi doi totuș am făst bătnți... Ia vezi ce va să zică a fi oameni civilizați.

Arcadis zimbi cam cu de-a stila, iar Bazaroff își întoarse fața și nu-și deschise gura, toată calea ce mai avură înainte.

Douăzeci și cinci de versturi îi părea lui Arcadis cât o zi de plug. Sătulețul, unde locuia părinții lui Bazaroff se zări în sfârșit pe coasta unei coline nu prea înalte. Nu departe, într'un luminiș de stejari tineri, se ridica curtea boerească acoperită cu pae. În capul satului cu cușmele în cap stăteau doi țărani ciondrându-se.

„Porcule!” îi zicea unul cătră celalalt.

„Porc ești tu, cu solomonărița ta de nevastă cu tot.”

„Dragostea frățescă ce-o auzi, și absolută lipsă de sfială în ceartă, te încredințează că supușii tăii nu-s ținuți în scurta. Dar iată și dânsul, iese tocmai din casă. O fi auzind sunetul clopoșeilor, îi știm năravul. Uite cum a albit, sârmanul!”

20.

Bazaroff se plecă puțin, Arcadis se iții peste umerii pretinului și zări în cerdacul casei boerești un om înalt, slăbit, cu părul zburlit, cu nasul subțire și încovoiat îmbrăcat în haine militare. Stătea cu picioarele crăcănate, strângând printre degete o lulea cât colo, și clipea din ochi parcă s'ar feri de razele soarelui.

Caila stătură în loc.

„Har Domnului că ne-ai sosit odată!” grăi bătrânul necurmându-și pușăitul de și țevea pipei începea să sară între degetele sale. — „Dă-te jos fuga, fuga, să ne mai strângem odată cum se cade în brațe.”

Și îmbrătoșă setos pe fiul său.

Va urma

Economie.

Comerțul extern al Ungariei. Biroul central al statisticii a publicat datele asupra comerțului exter al Ungariei în primele șapte uni ale anului corent.

Conform acestor date *importul* începând dela 1 Ianuarie și până la 31 Iulie a fost în valoare de 816.1 milioane coroane, față de 811.1 coroane din aceeaș epocă a anului trecut, adică cu 5 milioane coroane mai mult.

Din această sumă pe *importul* din Austria se vine 628.4 milioane coroane.

Valoarea *mărfurilor exportate* în primele șapte luni ale anului corent a fost de 786.1 milioane coroane, față de 774 milioane din aceeaș epocă a anului trecut, 12.1 milioane coroane mai mult.

Din această sumă pe *exportul* în Austria se vine 578.9 milioane coroane.

Bilanțul comercial al Ungariei, în primele șapte luni ale anului corent se încheie deci cu un pasiv de 30 milioane coroane, iar față de Austria cu un pasiv de 49.5 milioane coroane.

Primul loc în import îl ocupă produsele industriei textile în valoare de 225.3 milioane coroane, din care aproape întreaga sumă — 218.8 milioane coroane — se vine pe Austria.

Primul loc în export îl ocupă și de astădată grânele și făina.

Începând dela 1 Ianuarie și până la 31 Iulie am exportat făină în valoare de 115.5 milioane coroane, din cari 102.4 milioane coroane se vine pe Austria.

Exportul de grâu a fost în valoare de 53.1 milioane coroane (în anul 1906, lunile Ianuarie-Iulie, 51.9 milioane coroane).

Secară am exportat în valoare de 20.1 milioane, orz 10 milioane, ovăs 18.2 milioane, iar cucuruz în valoare de 38.4 milioane coroane (în anul 1908 lunile Ianuarie-Iulie, abia în valoare de 19.4 milioane coroane).

Vite am exportat în primele șapte luni ale anului corent în valoare de 99.5 milioane coroane, față de 120.6 milioane coroane, din aceeaș epocă a anului precedent.

Cea mai mare scădere se prezintă la *exportul* de rămători (porci), cu 9.4 milioane și la *exportul* de lemne cu 6.5 milioane coroane mai puțin, decât în anul trecut.

Emigrările din comitatul Torontalului. Cel mai roditor pământ în Ungaria e în comitatul Torontal, cu toate acestea emigrările cresc în mod înspăimântător. Imprejurările economice și sociale din acest comitat nu pot fi deci normale.

Începând dela 1 Ianuarie și până la 31 August n. s'au dat pe seama emigranților 18.648 pașapoarte, fie-care pașaport pentru două și trei persoane.

Din emigranți 96 la sută merg la America, iar 4 în România, Serbia și Bulgaria.

Situația băncii austro-ungare. (31 August n. 1907). Bilete de bancă în circulație: 1,925,622.000 (+ 116,766.000) cor., Metal: 1,436,645.000 (— 6,213.000) cor., Portofoliul: 767,649.000 (+ 100,271.000) coroane, Lombard: 68,786.000 (+ 5,081.000) coroane. Bilete de bancă supuse la dare în circulație: 81,483.000 coroane.

Bursa de efecte. Tendința la deschiderea bursei a fost fermă, sosind însă mai târziu știrile despre starea sanitară nefavorabilă din Marmăția tendința a devenit liniștită. Continuând și arbitrajul vienez cu vânzările, cursurile valorilor au căzut.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	— 636.25
„ „ ung. a.	— 746.50
„ băncii de escompt a.	— 479.50
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 658.25
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 110.50
„ „ coroane 4 „ „	— 92.15
„ austr. de aur 4 „ „	— 115.50
„ „ coroane 4 „ „	— 96.75

Scrisuri fonciare „Albina“	— 101.—
Napoleond'or (20 franci aur)	— 19.19
mărci germane, aur	— 23.56
Galbeni austriaci și ungurești	— 11.43
Bilete germane 100 mărci	— 117.72
„ franceze 100 franci	— 95.87
„ italiene 100 lire	— 95.87
„ române 100 lei	— 95.25
Ruble rusești de hârtie	— 2.54

Prețurile cerealelor. Tendința generală în târgul efectiv de cereale e liniștită.

Grâul s'a menținut prețurile în tendința fermă, secara, cucuruzul și ovăsul în tendința liniștită.

Circulația a fost restrânsă.

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut 16.000 măji metrice grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (80 kilograme greutate) s'au plătit 23 cor. 50 fil., iar pentru cel mai slab din com. Pestei (75 kilogr. greutate) 21 coroane 30 fileri maja metrică (= 100 kilograme).

În ultimele 24 ore circulația cerealelor în Budapesta a fost următoarea.

			sosit	expedia
			măji	metrice
Grâu	— —	33023	— —	29568
Secară	— —	16128	— —	1225
Orz	— —	4801	— —	—
Ovăs	— —	32568	— —	7974
Cucuruz	— —	4132	— —	1367
Rapiță	— —	70	— —	403
Făină	— —	1436	— —	10109
Tărâțe	— —	405	— —	9964

Tendința generală în târgul pe termen de cereale a fost liniștită.

Conform buletinului oficial au notat:

Grâu: pro Octobre: 11.49 11.41—11.46
pro Aprilie 1908: 11.96 11.95—11.96.

Secară: pro Octobre 9.78 9.75—9.76.

Ovăs: pro Octobre: 8.09 8.05—8.08.

Cucuruz: pro Septembre: 6.85 6.86—6.85
pro Mai 1908: 6.93—6.91—6.90 K. de 50 kgrame.

Tariful transportului pe năi. Pentru transportul mărfurilor pe apă se plătește până la Budapesta de 100 kilograme.

Dela Panciova 50—54 fileri, Neoplanta (Ujvidék) 46—48, Bezdán 32—36, Senteș —, Seghedin 52—54, Zenta 48—50, Titel 46—48, Timișoara —, Beciherecul-Mare 50—52 fileri.

În aceste sume sunt socotite și darea de transport, precum și taxa de asigurare.

Prețurile untorei (unsoarei) de porc.
Budapesta: Untură prima calitate de Pesta: 153—154 coroane cu butoiu.

Seghedin: Untura prima calitate: 148—150, cu butoiu.

Viena: Untura prima calitate: 155—156 coroane, fără butoiu.

Plata din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, maja metrică, frumos	. 23 cor. 50 fil
„ „ „ „ mijlociu	. 22 cor. 70 fil.
„ „ „ „ mai slab	. 21 cor. 30 fil.
Secară, maja, m. dela	18 cor. 70 fil. 19.20
Orz, „ „ „	15 cor. 40 fil. — 15.80
Cucuruz nou, „ „ „	13 cor. 70 fil. — 13.90
Ovăs, „ „ „	16 cor. 15 fil. — 16.80
Rapiță, „ „ „	35 cor. 20 fil. — 35.80

II.

Producte.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —	
Unsoare de porc, dela	154 cor. — 155 cor.
Slănină, . . . „	131 cor. — 139 cor.
Cartofi, . . . „	320 cor. fil. 580 —
Spirt, „	58 50 cor. — 59.50

III.

Târgul de porci Kóbánya (Steinbruch).

(Prima calitate ungară).

Bătrâni . . . — — — fileri kilogramul
Tineri . . . 137—138 fileri kilogramul

Redactor responsabil:

VASILE MACREA.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 11.

Am lipsă de un candidat de avocat

cu praxă bună cu începere din 15 Sept. 1907. A se adresa direct la mine.

Dr. Ioan Papp adv. Brad.

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secret! Vindecă și înviorază pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a să da împrejurări, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra dărerilor de cap și dinți, migene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, juițuri de ureche bătae de inimă, sgârcluri de inimă, astma, auzul greu sgârcliri de stomac, lipsa poftii de mâncare, răceală plămâni și picioare, reumă, podagră, ischis, udul în pat, influența insomnic, epilepsia, circulația nereguată a sângelui și a multor alte boale cari la tractare normală a medicului să vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate încurte din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca -iseretrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică rog a proca aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul «Volta» de oare-ce «Glasul Volta» atât în Germania câtși în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice e recomandată în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 8.—

folositor la morhuri cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 6.—

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă. Expedițiile prin centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapest,
V/25 Strada Vadász 34 colțul.

Un candidat de avocat

care poate lucra cu totul independent, află aplicare numai decât în cancelaria subscrisului. Condițiunile după învoire.

Dr. V. Pahone avocat,
Bistrița, (Besztercze).

Caut pentru arânda re o moșie în mărime de 300—400

jugere loc a rător, fân, precum și de pășunat, calitate bună, în Ardeal sau Banat.

Doritorii să se adreseze la

Ioan Serb Gligorescu
Pojana, Cott. Sibiiu

1—3

Cancelaria arhitectului I. NIGA

ARAD, STRADA ARCHIDUCELE OSIF URM. 1.

Telefon 275.

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, ca specialist în ritul nostru oriental, edifică și restaurează biserici în mod artistic, trimite schițe și proiecte de spese gratuit.